

Springskts: Ny danmarksrekord i kategorien »ord med flest konsonanter pr. vokal«?

Olander, Thomas

Published in:
Maal & Maele

Publication date:
2020

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Olander, T. (2020). *Springskts: Ny danmarksrekord i kategorien »ord med flest konsonanter pr. vokal«?* *Maal & Maele*, 41(1), 30-31.

Springskts

■ *Ny danmarksrekord i kategorien »ord med flest konsonanter pr. vokal«?*

Af Thomas Olander

Da jeg sad til mit instituts julefrokost en dag i december sidste år, faldt snakken på appen Wordfeud, som jeg aldrig selv har prøvet, men som en kollega op- og udfordrede mig til at deltage i. I den forbindelse kom vi til at snakke om danske ord med mange konsonanter, og det slog mig at der er et ord der er svært at slå når det kommer til antallet af konsonanter pr. vokal:

springskts, som i sætningen *et sløvt føls aktivitetsniveau er lavere end et springskts*. Det ord går vi lidt i dybden med i dette bidrag (som bygger videre på en Twitter-tråd jeg skrev i december 2019).

Det danske lydssystem er kendt for mange ting ude i verden. Mest berømt er naturligvis det danske stød, som i ord som *mand* og *hund* (jf. *man* og *hun* uden stød) – man kan dårligt møde en udenlandsk sprogforsker der ikke lige vil have én til at udtale ord med stød så de kan høre det i levende live. Dernæst er det vel det usædvanligt rige danske vokalsystem som folk har hørt om. Det er ikke mange andre af verdens sprog der kan prale af at have så mange forskellige vokallyde som vi har på dansk. Og ikke nok med det, danskernes århundredelange konsonant-angst, eller måske ligefrem -had, har ført til at vi i de fleste sætninger også

har imponerende mange vokallyde pr. konsonantlyd i forhold til andre sprog – jf. *bage* og *mor*, der i udtalen ikke har mange andre konsonanter end den første (se også artiklen »Morfemprincipets vildveje« i dette nummer). Men dansk kan faktisk også noget med konsonanter hvis det skál være.

I *springskts* har vi – hvis vi i første omgang tæller bogstaver – først tre konsonanter, så én vokal og til sidst seks konsonanter, altså ikke mindre end ni konsonanter til en enkelt vokal.

Nogle dage efter julefrokosten prøvede jeg at undersøge om *springskts* har været nævnt i litteraturen, men det ser ikke ud til at det har, i hvert fald ikke i den litteratur jeg er bekendt med. Nina Grønnum kommer meget tæt på i sin bog *Fonetik og fonologi* (3. udg. 2009), hvor hun giver os alle byggestenene, men uden lige at nå det sidste stykke. Hun skriver: »jeg kender kun ét ord der både har tre initiale konsonanter og fem finale, *springskt*; og igen tror jeg man vil droppe det sidste /t/« (s. 40). Et par sætninger længere oppe nævner hun konstruktioner som »et holmbladskt lys' væge holder længere end et aspkskts«. Det er en sætning som jeg for det første har lidt svært ved at forstå indholdsmæssigt, og for det andet er *aspksk* vel ikke et ord

der findes på dansk – men konstruktionen, der giver os en genitivform på -s af et adjektiv, er vi da ikke for fine til at bruge her.

Adjektivet *springsk* optræder i ordbøgerne og ikke mindst i rigtige tekster. Det danner neutrum singularis med en nulendelse, *springsk*, eller med en *t*-endelse, *springskt*. Og genitiv af sidstnævnte form må være *springskts*.

Fra et fonologisk perspektiv – altså analysen af hvilke sproglyde talerne egentlig har inde i deres hoveder, helt uafhængigt af hvad skriftsproget siger – har *springskts* nok kun otte konsonanter i alt, da det velære *n* (altså sidste lyd i *bang*), som regel skrevet *ng*, nok skal tolkes som én størrelse (/ŋ/) ikke to størrelser (/n/ + /g/). Der er dog folk der mener at vi tænker /n/ + /g/ når vi siger et velært *ŋ*.

Hvis man rent faktisk ville udtale ordet, ville man nok udelade *k*'et og sige *springsts*, så fra et rent fonetisk perspektiv har ordet nok snarere i alt syv konsonanter.

Ligeegyldigt hvordan vi vender og drejer det, har vi i dansk – trods vores indledningsvis nævnte forkærlighed for vokaler – mulighed for at bygge en masse konsonanter uden om en vokal og stadigvæk få et meningsfyldt ord ud af det. Tænk bare på de stakkels spaniere, der ikke engang kan udtale *s* plus konsonant i begyndelsen af ordet, men må sætte et e

foran (fx *escuela* »skole«), eller italienerne, der har svært ved at udtale en enkelt sølle konsonant i slutningen af et ord.

Jeg er som nævnt ikke helt sikker, og det er bestemt muligt at folk ved tidligere julefrokoster eller andre lejligheder er kommet på *springskts* – men så vidt jeg kan se ud fra den eksisterende nedskrevne litteratur, er *springskts* intet mindre end en ny danmarksk rekord i kategorien »ord med flest konsonanter pr. vokal«.

Skål og tillykke!

Thomas Olander,
ph.d., dr.phil., lektor i Indoeuropæisk,
Institut for Nordiske Studier og
Sprogvidenskab, Københavns Universitet

Illustration: Boris Zvorykin. S. 4 i *Le cantique des cantiques*. Oversat af Franz Toussaint. Paris: Piazza. [1927].
Fra www.oldbookillustrations.com.